

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2024/25:SfU5

Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd

---

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ny lag om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall och ändringar i bl.a. socialförsäkringsbalken och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Den nya reglering som utskottet tillstyrker syftar till att förbättra levnadsvillkoren för utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och ge dem större möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden på ett ändamålsenligt och samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Förslagen innebär bl.a. att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska kunna folkbokföras tidigare än vad nuvarande reglering tillåter. Folkbokföringen medför att han eller hon kommer att omfattas av regionernas ansvar för att erbjuda hälso- och sjukvård samt tandvård. Det lämnas också förslag för att säkerställa att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och som arbetar ska ha rätt till arbetsbaserad föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Det föreslås även att en utlänning som har ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, i regel inte ska vara försäkrad för bosättningsbaserade förmåner enligt socialförsäkringsbalken eller ha rätt till insatser med stöd av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2024.

Utskottet anser att riksdagen bör avstyrka motionsyrkandena.

I betänkandet finns tolv reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:151 Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd.

Cirka 20 yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd	6
Reservationer	17
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (MP)	17
2. Bosättningsbaserade förmåner samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning, punkt 2 (V, MP)	17
3. Bosättningsbaserade förmåner samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning, punkt 2 (C)	18
4. Kompensation till kommuner och regioner, punkt 3 (S)	19
5. Kompensation till kommuner och regioner, punkt 3 (V, MP)	20
6. Dagersättning, punkt 4 (V, MP)	20
7. Tandvårdsstödet, punkt 5 (S, V, MP)	21
8. Levnadsvillkoren för yngre och äldre, punkt 6 (V, MP)	21
9. Krav för folkbokföring, punkt 7 (MP)	22
10. Levnadsvillkoren för utlänningar med tillfälligt skydd i övrigt, punkt 8 (S)	22
11. Levnadsvillkoren för utlänningar med tillfälligt skydd i övrigt, punkt 8 (V)	23
12. Levnadsvillkoren för utlänningar med tillfälligt skydd i övrigt, punkt 8 (MP)	23
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Propositionen	25
Följdmotionerna	25
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	28
<i>Bilaga 3</i>	
Skatteutskottets yttrande 2024/25:SkU3y	41
<i>Bilaga 4</i>	
Socialutskottets yttrande 2024/25:SoU2y	50

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall,
2. lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481),
3. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
4. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
5. lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
6. lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd,
7. lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:151 punkterna 1–7 och avslår motion

2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1–4.

Reservation 1 (MP)

2. Bosättningsbaserade förmåner samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkandena 4 och 5 samt
2023/24:2922 av Jonny Cato m.fl. (C).

Reservation 2 (V, MP)

Reservation 3 (C)

3. Kompensation till kommuner och regioner

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 6,
2023/24:2918 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3 och
2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 9.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (V, MP)

4. Dagersättning

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 1 och
2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 11.

Reservation 6 (V, MP)

5. Tandvårdsstödet

Riksdagen avslår motion

2023/24:2918 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2.

*Reservation 7 (S, V, MP)***6. Levnadsvillkoren för yngre och äldre**

Riksdagen avslår motion

2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 2.

*Reservation 8 (V, MP)***7. Krav för folkbokföring**

Riksdagen avslår motion

2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 5.

*Reservation 9 (MP)***8. Levnadsvillkoren för utlänningar med tillfälligt skydd i övrigt**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 3,

2023/24:2918 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1 och

2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 6–8, 10 och 12.

*Reservation 10 (S)**Reservation 11 (V)**Reservation 12 (MP)*

Stockholm den 26 september 2024

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Viktor Wärnick

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Viktor Wärnick (M), Tony Haddou (V), Ludvig Aspling (SD), Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Clara Aranda (SD), Jessica Rodén (S), Åsa Eriksson (S), Daniel Persson (SD), Magnus Resare (M), Martina Johansson (C), Nima Gholam Ali Pour (SD), Mauricio Rojas (L), Arber Gashi (S), Caroline Högström (M), Camilla Rinaldo Miller (KD) och Annika Hirvonen (MP).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2023/24:151 Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd.

Inom Justitiedepartementet har ett utkast till lagrådsremiss (Ju2024/00480) utarbetats där vissa förslag på lagändringar lämnas för utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd. Utkastet har remissbehandlats och ett remissmöte hölls den 19 mars 2024.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet, som inte hade några invändningar mot förslagen.

Fyra motioner har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Socialförsäkringsutskottet har gett skatteutskottet och socialutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen och följdmotioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Yttrandena finns i bilagorna 3 och 4.

Utskottets överväganden

Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ny lag om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall och till ändringar i bl.a. socialförsäkringsbalken och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om att avslå propositionen delvis.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. kompensation till kommuner och regioner med anledning av regeringens förslag, nivån på dagersättningen samt rätten till bosättningsbaserade förmåner, insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och tandvårdsstöd för utlänningar med tillfälligt skydd.

Jämför reservation 1 (MP), 2 (V, MP), 3 (C), 4 (S), 5 (V, MP), 6 (V, MP), 7 (S, V, MP), 8 (V, MP), 9 (MP), 10 (S), 11 (V) och 12 (MP).

Propositionen

Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (massflyktsdirektivet) genomfördes i svensk rätt 2003. Det syftar till att personer från ett tredjeland ska få ett omedelbart skydd i en massflyktsituation och tillgång till vissa sociala rättigheter samt till att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser.

Massflyktsdirektivet aktiverades för första gången genom rådets genomförandebeslut den 4 mars 2022. Beslutet fattades med anledning av Rysslands militära invasion av Ukraina den 24 februari 2022. Rådet och EU-kommissionen uttalade under hösten 2022 att skyddet skulle förlängas automatiskt t.o.m. den 4 mars 2024. Den 28 september 2023 beslutade rådet att förlänga skyddet t.o.m. den 4 mars 2025. På EU-nivå pågår diskussioner om hur en EU-gemensam strategi för att hantera frågan efter att skyddet löper ut den 4 mars 2025 kan utformas.

En utlänning som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd och som överförs till Sverige eller som tas emot här ska ges ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, uppehållstillstånd med tillfälligt skydd (21 kap. 2 § första stycket

utlänningslagen [2005:716], UtL). En utlännings som beviljas uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska också ges arbetstillstånd för den tid som uppehållstillståndet gäller (21 kap. 7 § UtL). Om ett program för att förbereda att utlännings återvänder självmant har inletts när ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd upphör får tillståndet förlängas högst två år för en person som deltar i programmet. Ett sådant tillstånd kallas uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd (21 kap. 6 § andra stycket UtL).

Utläningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd men som inte är folkbokförda i Sverige omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., förkortad LMA, vilket bl.a. innebär en möjlighet att få dagersättning för den som saknar tillräckliga medel. Den nuvarande nivån på dagersättningen beslutades 1994 och har varit oförändrad sedan dess. För en ensamstående person som bor i ett boende där mat inte ingår lämnas dagersättning med 71 kronor per dag.

När en utlännings som har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd folkbokförs upphör han eller hon att omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (1 § första stycket 2 LMA). En person som inte kan klara sin försörjning har då i stället möjlighet att ansöka om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453). Därutöver är ett antal förmåner på ett eller annat sätt kopplade till folkbokföringen eller folkbokföringslagens (1991:481), förkortad FOL, bestämmelser om när en person ska anses som bosatt i landet. Det rör sig bl.a. om bosättningsbaserade förmåner i socialförsäkringsbalken (SFB), såsom barnbidrag och bostadsbidrag, samt om insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS.

Huvudregeln i 3 § FOL innebär att den som efter inflyttning kan antas komma att vistas i landet under minst ett år i princip ska folkbokföras. Av 4 § andra stycket FOL framgår dock att en utlännings som har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § UtL inte ska folkbokföras om utlännings kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte om utlännings har beviljats en flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § UtL eller en motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § UtL eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.

Regeringen anför att det inte är rimligt att en utlännings som beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd i en massflyktingssituation vistas alltför länge i landet utan att anses som bosatt här. Den nuvarande aktiveringen har pågått i drygt två år, och det är angeläget att förbättra situationen så snabbt som möjligt för de ukrainare som befinner sig i Sverige med stöd av direktivet.

Därför föreslår regeringen att folkbokföring ska kunna ske tidigare och att särskilda krav för folkbokföring av en person som omfattas av rådets genomförandebeslut ska införas i en ny lag. Lagen ska inte gälla för en utlännings som har beviljats en flyktingstatusförklaring eller ett resedokument eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring. En utlännings som

har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd ska inte folkbokföras under de första tolv månaderna av uppehållstillståndens sammanlagda giltighetstid, främst eftersom utgångspunkten är att skyddet enligt massflyktsdirektivet ska vara av tillfällig natur. Därefter ska utlänningen folkbokföras om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under ytterligare minst sex månader. Ett barn som föds levande här i landet och beviljas uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd och som inte har folkbokförts vid födseln får folkbokföras om modern folkbokförs. Detsamma gäller om fadern eller barnets förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken folkbokförs och är vårdnadshavare.

När en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd uppfyller kraven och folkbokförs kommer han eller hon att anses vara bosatt och bl.a. omfattas av reglerna om regionernas ansvar för att erbjuda hälso- och sjukvård och tandvård enligt 8 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) respektive 5 § tandvårdslagen (1985:125).

Regeringen föreslår vidare att den som har flyttat in från utlandet och ska folkbokföras ska anmäla inflyttning till Skatteverket inom fyra veckor efter den dag då förutsättningarna för folkbokföring är uppfyllda, om den inflyttade måste ha uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige och har vistats i landet i mer än tre månader utan att uppfylla dessa villkor.

Regeringen föreslår ett förtydligande i utlänningslagen som innebär att uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd ska kunna sökas och beviljas efter inresan i Sverige. En utlänning som beviljas uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd ska också ges arbetstillstånd för den tid som uppehållstillståndet gäller.

Förslaget om tidigare folkbokföring syftar till att ge bättre möjligheter för personer som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd att etablera sig på arbetsmarknaden och uppnå bättre levnadsvillkor. Utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och som arbetar i Sverige är enligt gällande reglering redan försäkrade för arbetsbaserade förmåner i socialförsäkringsbalken, t.ex. sjukpenning och arbetsskadeersättning (6 kap. 6 och 14 §§ SFB).

För att kunna erhålla bosättningsbaserade förmåner krävs det att en person anses vara bosatt i Sverige enligt socialförsäkringsbalkens regler. Försäkrad för bosättningsbaserade förmåner är den som uppfyller kravet i fråga om bosättning (4 kap. 3 § SFB). De bosättningsbaserade förmånerna innefattar bl.a. barnbidrag, assistansersättning, äldreomsörjningsstöd och bostadsbidrag samt föräldrapenning på lägstnivå och grundnivå (5 kap. 9 § SFB). Den som kommer till Sverige och kan antas komma att vistas här under längre tid än ett år ska anses vara bosatt här i landet (5 kap. 3 § första stycket SFB). Detta gäller dock inte om synnerliga skäl talar mot det. Vidare ska en utlänning som enligt 4 § andra stycket FOL inte ska folkbokföras inte heller anses vara bosatt här. Den nuvarande regleringen innebär alltså att utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd i regel inte är försäkrade för bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner.

Med beaktande av att utgångspunkten är att skyddet enligt massflyktsdirektivet ska vara av tillfällig natur bedömer regeringen det inte som motiverat att de utlänningar som föreslås kunna folkbokföras tidigare än i dag också ska kunna ha rätt till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner. I avvaktan på en ny modell för kvalificering till socialförsäkringsförmånerna föreslås att personer som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd uttryckligen ska undantas från den bosättningsbaserade försäkringen.

Det har visat sig att den nuvarande utformningen av regelverket inte tillåter att arbetsbaserade föräldrapenningförmåner – dvs. tillfällig föräldrapenning och arbetsbaserad föräldrapenning på sjukpenningnivå eller grundnivå – beviljas till utlänningar som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och som arbetar i Sverige. Skälet till detta är att en förälder har rätt till föräldrapenningförmåner endast för vård av barn som är bosatt i Sverige (11 kap. 8 § SFB). Enligt nu gällande reglering ska ett barn som enligt 4 § andra stycket FOL inte ska folkbokföras inte heller anses vara bosatt i Sverige (5 kap. 3 § första stycket SFB). Som framgått föreslår regeringen att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd inte ska anses vara bosatt i Sverige enligt socialförsäkringsbalken, även om han eller hon folkbokförs. Det innebär att rätten till arbetsbaserad föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning även fortsättningsvis kommer att saknas om inga ändringar görs, eftersom barn som har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd alltjämt som huvudregel inte kommer att anses bosatta här. Regeringen föreslår därför att en förälder ska ha rätt till arbetsbaserade föräldrapenningförmåner för vård av barn som har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd.

Enligt regeringens mening finns det goda skäl till att statligt tandvårdsstöd bör kunna lämnas om patienten när tandvårdsåtgärden påbörjas har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd. Regeringen lämnar därför ett sådant förslag. Regeringen har tillsatt en utredning som ska lämna förslag på ett förstärkt högkostnadsskydd för tandvård (S 2022:12). För att förbereda för en eventuell reform där de äldre som har sämst munhälsa ska prioriteras bedömer regeringen att ändringarna bör vara tidsbegränsade och upphöra att gälla vid utgången av 2026.

En utlänning som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd ska inte ha rätt till insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Eftersom utgångspunkten är att skyddet enligt massflyktsdirektivet ska vara av tillfällig natur bedömer regeringen att det är tillräckligt att eventuella behov av stöd och insatser för den aktuella gruppen kan ges enligt socialtjänstlagen.

När det gäller frågan om studiestöd gäller att studiehjälp och studiemedel får lämnas till studerande som inte är svenska medborgare bl.a. om de studerande är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här och har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här. Även om kravet på permanent uppehållstillstånd inte är uppfyllt får studiehjälp och studiemedel också lämnas om det finns särskilda skäl (2 kap.

4 § och 3 kap. 4 § studiestödslagen [1999:1395]). Ett sådant särskilt skäl kan vara att en utlänning har en flyktingstatusförklaring eller en alternativ skyddsstatusförklaring (prop. 2005/06:134 s. 31). Regeringens avsikt med förslaget är inte att utvidga den praxis som finns i fråga om särskilda skäl. Vad som i det enskilda fallet utgör särskilda skäl är emellertid en fråga för Centrala studiestödsnämnden (CSN) att avgöra.

Regeringen bedömer vidare att målgruppen för etableringsprogrammet omfattas av förordningen (1998:1785) om ersättning vid skada till deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska program m.m.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2024. En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd före den 1 november 2023 ska folkbokföras om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila här i landet åtminstone t.o.m. den 4 mars 2025. En anmälan om inflyttning ska lämnas till Skatteverket inom fyra veckor från den dag lagen har trätt i kraft. För den som var folkbokförd i Sverige den 31 oktober 2024 ska äldre föreskrifter fortfarande gälla när det gäller rätten till bosättningsbaserade förmåner enligt socialförsäkringsbalken. När det gäller rätten till insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade ska ändringarna inte tillämpas för den som har beviljats en insats före ikraftträdandet. För tandvårdsåtgärder som har påbörjats före ikraftträdandet ska äldre bestämmelser om statligt tandvårdsstöd fortfarande gälla. Regeringen bedömer inte att det finns något behov av övergångsbestämmelser i övrigt.

När det gäller förslagets konsekvenser bedömer regeringen att förslagen innebär att kostnaderna ökar för statlig ersättning till kommuner och regioner för flyktingmottagande och för etableringsersättning och arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Förslagen bedöms också leda till en mindre ökning av kostnaderna för tillfällig föräldrapenning och arbetsbaserad föräldrapenning på sjukpenningnivå eller grundnivå. Samtidigt bedöms kostnaderna för bl.a. dagersättningar och boende i Migrationsverkets mottagande att minska. Förslagen leder också till marginellt ökade kostnader för statligt tandvårdsstöd som kan hanteras inom befintliga anslagsramar. Staten ersätter kommuner och regioner för kostnader som är relaterade till mottagande av asylsökande och nyanlända. Förslagen innebär att kommuner och regioner inte längre ersätts för kostnader för asylsökande utan i stället får ersättningar som avser nyanlända. Förslagen bedöms inte innebära nya åtaganden för kommuner och regioner som innebär att den kommunala finansieringsprincipen ska tillämpas. Förslagen bedöms leda till att statens utgifter ökar med 137,6 miljoner kronor 2024 och med 1 435 miljoner kronor 2025. Åtgärderna finansieras genom minskningar på utgiftsområde 7 Internationellt bistånd och genom minskningar av ersättningar på migrationsområdet (utgiftsområde 8). Sammantaget innebär förslagen därför inga ökade utgifter för staten. Kostnaderna klassificeras inte som bistånd enligt OECD:s biståndskommitté Dacs regelverk eftersom de personer som omfattas av förslagen har befunnit sig i mottagningssystemet under en längre period än tolv månader. Förslag till finansiering lämnas i vårändringsbudgeten för 2024.

Konsekvenserna för 2025 ingår i beräknade anslag i 2024 års ekonomiska vårproposition.

Motionerna

Regeringens lagförslag

I kommittémotion 2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkar motionärerna att riksdagen ska avslå regeringens lagförslag om ändringar i socialförsäkringsbalken, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och lagen om statligt tandvårdsstöd (yrkandena 1–4). Genom att undanta ukrainska flyktingar från bosättningsbaserade rättigheter gör regeringen skillnad mellan olika människor när det gäller möjligheterna till välfärd och integration. Det behövs en aktiv politik som stärker – inte försvagar – välfärden i samhället och levnadsvillkoren för ukrainska flyktingar.

Lagstiftningens framtida utformning

I kommittémotion 2023/24:2918 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över vilka bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner de utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och som kommer att behöva stanna under en längre tid bör omfattas av. För barnfamiljer som vistas i Sverige under flera år kan det vara rimligt att se över rätten till barnbidrag, förlängt barnbidrag och bostadsbidrag. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att rätten till statligt tandvårdsstöd för de utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska gälla även efter utgången av 2026. Regeringens motivering till att rätten ska vara tidsbegränsad och upphöra vid utgången av 2026 är enligt motionärerna inte tillfredsställande. Det är rimligare att ange giltighetstiden för nuvarande regelverk i samband med att en proposition om en ny tandvårdsreform lämnas till riksdagen. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att se över de ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenserna av lagförslagen för kommuner och regioner. När stöd från de statliga systemen inte kan påräknas är det mycket troligt att det leder till ett ökat behov av ekonomiskt bistånd från kommunerna. Det är viktigt att regeringen tar den oro för ökade kostnader som kommit till uttryck under beredningen på allvar och tillmötesgår kraven på kompensation.

I kommittémotion 2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag om att höja dagersättningen till nivån på riksnormen i försörjningsstödet i enlighet med Vänsterpartiets förslag. För en familj med två vuxna och två barn innebar Vänsterpartiets förslag i budgetmotionen för 2024 (mot. 2023/24:2385) att dagersättningen höjs från 6 540 kronor per månad till 14 970 kronor per månad, räknat i 2023 års nivåer. Dagersättningen bör för kommande år följa riksnormens utveckling. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som

förbättrar levnadsstandarden för utlänningar med tillfälligt skydd som är under 20 år och över 66 år. Etableringsprogrammet, vars insatser regeringen föreslår att den berörda gruppen ska kunna få del av, omfattar endast personer mellan 20 och 66 år som står till arbetsmarknadens förfogande. Regeringen presenterar inga förslag för personer som är under 20 år och studerar på gymnasiet. Denna grupp beviljas i dag inte studiestöd av CSN och har inte heller rätt till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Regeringen presenterar inte heller några förslag för personer som är över 66 år, t.ex. när det gäller äldreförsörjningsstöd eller annan ersättning. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att utlänningar med tillfälligt skydd ska kunna folkbokföras i Sverige så snart ett uppehållstillstånd har beviljats. Enligt regeringens förslag ska personer som beviljats uppehållstillstånd i Sverige med tillfälligt skydd träffas av en spårtid om tolv månader innan de kan folkbokföras i Sverige. Någon motsvarande regel förekommer inte för andra grupper. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska anses bosatt i Sverige enligt socialförsäkringsbalken och därmed ges rätt till bosättningsbaserade förmåner. Regeringens förslag kommer att leda till ekonomisk utsatthet för många ukrainska flyktingar och få betydande ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Förslaget strider även mot förbudet mot diskriminering och principen om likabehandling. I yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska ha rätt till insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Att nekas rätt till insatser enligt denna lag riskerar att leda till ännu större svårigheter att delta i samhället på lika villkor – inte minst när det gäller möjligheterna att arbeta och försörja sig. Insatser enligt socialtjänstlagen medför en betydligt sämre nivå på stödet. I yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag för att kompensera kommunerna för ökade kostnader till följd av propositionen. Förslaget innebär ökade kostnader för kommunerna i form av ökade utgifter för ekonomiskt bistånd.

I kommittémotion 2023/24:2922 av Jonny Cato m.fl. (C) föreslås ett tillkännagivande om att en person som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd och som i övrigt uppfyller kraven för folkbokföring ska anses bosatt här enligt socialförsäkringsbalken och ha rätt till bosättningsbaserade förmåner samt insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Enligt motionärerna är det bra att det har tillsatts en utredning av frågan om att vissa förmåner som i dag är bosättningsbaserade i stället ska bygga på att man arbetat en viss tid i Sverige. När en sådan ordning väl införs måste det emellertid vara tydligt från första dagen vad som krävs av individen. De som kommit från Ukraina har redan varit här i två år med mycket begränsade förutsättningar. Det är inte rimligt att de även under en längre tid framöver ska leva med begränsade rättigheter, utan de bör i stället ges samma

rättigheter vid folkbokföring som andra personer som beviljas uppehållstillstånd.

I kommittémotion 2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att personer som beviljas uppehållstillstånd på ett år eller längre ska folkbokföras i Sverige och tillförsäkras bostättningsbaserade rättigheter. I yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska förtydliga bestämmelserna om arbetsskadeförsäkring i socialförsäkringsbalken så att de täcker in utlänningar med eller efter tillfälligt skydd. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att utlänningar med tillfälligt skydd ska tillförsäkras möjlighet att ansöka om studiestöd. Som motionärerna tolkar propositionen kommer ukrainska flyktingar inte att tillförsäkras tillgång till studiestöd. I yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt ska ge besked om hur försörjning, sociala insatser och boende för utlänningar med tillfälligt skydd ska säkerställas och organiseras efter folkbokföringen. I yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt ska återkomma med förslag på hur de ökade kostnaderna för kommunerna ska kompenseras. Utan bostättningsbaserade förmåner kommer många ukrainska flyktingar att tvingas vända sig till kommunernas socialtjänst för att få ekonomiskt stöd, vilket avsevärt kommer att öka kommunernas kostnader. I yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt ska återkomma med förslag på hur ansvaret mellan Migrationsverket, kommunerna och Arbetsförmedlingen ska organiseras efter folkbokföringen. I yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att höja dagersättningen. Ukrainska flyktingar och asylsökande har svårt att klara sitt uppehälle och majoriteten av flyktingarna lever under fattigdomsgränsen. I yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt ska klargöra vad man vill se för socialförsäkringsrättsligt skydd för utlänningar med tillfälligt skydd efter att massflyktsdirektivet löper ut.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet har yttrat sig över de delar av propositionen som berör förslag till lag om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall och om ändring i folkbokföringslagen samt över kommittémotionerna 2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 3 och 2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 5. I yttrandet anför skatteutskottet bl.a. följande:

Utskottet har inga invändningar mot förslagen i de delar som ingår i utskottets beredningsområde och delar regeringens bedömning av behovet av att tidigarelägga möjligheten till folkbokföring för de personer som omfattas av massflyktsdirektivet.

Utskottet anser därmed att socialförsäkringsutskottet bör tillstyrka regeringens lagförslag i berörda delar och avstyrka motionsyrkandena.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet har yttrat sig över de delar av propositionen som berör förslag till ändring i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och i lagen om statligt tandvårdsstöd samt motionerna 2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 5, 2023/24:2918 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2, 2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 2, 3 och 4 samt 2023/24:2922 av Jonny Cato m.fl. (C) i den del motionen rör insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. I yttrandet anför socialutskottet bl.a. följande:

När det först gäller rätten till insatser som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade delar utskottet regeringens bedömning att det mot bakgrund av att skyddet enligt massflyktsdirektivet ska vara av tillfällig natur är tillräckligt att stödet och insatserna ges enligt socialtjänstlagen till en utlänning som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd.

När det sedan gäller rätten till statligt tandvårdsstöd menar utskottet, i likhet med regeringen, att det finns goda skäl till att statligt tandvårdsstöd bör kunna lämnas om patienten när tandvårdsåtgärden påbörjas har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd. Vidare anser utskottet att ändringarna i lagen om statligt tandvårdsstöd bör vara tidsbegränsade på det sätt som regeringen föreslagit i propositionen.

Socialutskottet anser därför att socialförsäkringsutskottet bör tillstyrka regeringens förslag till ändring i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och i lagen om statligt tandvårdsstöd samt avstyrka motionerna [...].

Utskottets ställningstagande

Regeringens lagförslag

Massflyktsdirektivet aktiverades för första gången genom rådets genomförandebeslut den 4 mars 2022 med anledning av Rysslands militära invasion av Ukraina. Skyddet har förlängts och gäller enligt det senast fattade beslutet till den 4 mars 2026.

I likhet med regeringen anser utskottet att levnadsvillkoren för utlänningar som beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd bör förbättras och att de bör ges större möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Det aktuella förslaget innebär att gruppen kan folkbokföras tidigare än vad som för närvarande är fallet, vilket i sin tur medför att de kan erbjudas etableringsinsatser och få etableringsersättning. Folkbokföringen medför även att de kommer att kunna omfattas av reglerna om regionernas ansvar för att erbjuda hälso- och sjukvård samt tandvård.

I likhet med skatteutskottet delar socialförsäkringsutskottet regeringens bedömning av behovet av att tidigare lägga möjligheten till folkbokföring för utlänningar som beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd.

Utskottet konstaterar att utgångspunkten är att skyddet enligt massflyktsdirektivet ska vara av tillfällig natur och instämmer i regeringens bedömning att det inte är motiverat att de utlänningar som föreslås kunna folkbokföras

tidigare än i dag också ska kunna ha rätt till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner. I detta sammanhang bör det även framhållas att regeringen har tillsatt en utredning om en ny modell för kvalificering till socialförsäkringsförmånerna (dir. 2023:149). Utredningen ska bl.a. analysera och ta ställning till på vilket sätt personer som kommer till Sverige ska kvalificera sig till förmåner enligt socialförsäkringsbalken, särskilt de bosättningsbaserade förmånerna.

När det gäller föräldrapenningförmåner konstaterar utskottet att regeringen föreslår att en förälder ska ha rätt till arbetsbaserad föräldrapenning på sjukpenningnivå eller grundnivå och tillfällig föräldrapenning för vård av barn som har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd, något som tidigare inte varit möjligt.

I fråga om rätten till insatser som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och rätten till statligt tandvårdsstöd instämmer socialförsäkringsutskottet i det som socialutskottet har anfört i sitt yttrande.

Utskottet ställer sig även i övrigt bakom regeringens lagförslag. Därmed tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motion 2023/24:2920 (MP) yrkandena 1–4.

Lagstiftningens framtida utformning

Ett par motionsyrkanden gäller frågan om vilka bosättningsbaserade förmåner utlänningar med tillfälligt skydd bör ha rätt till när de bott i Sverige under en längre tid och efter det att skyddet enligt massflyktsdirektivet upphör. Som tidigare angetts har regeringen tillsatt en utredning för att bl.a. analysera på vilket sätt personer som kommer till Sverige ska kvalificera sig till förmåner enligt socialförsäkringsbalken, särskilt de bosättningsbaserade förmånerna. Utskottet anser att utredningens analyser och ställningstaganden bör avvaktas och är i nuläget inte berett att ta något initiativ i frågan. Med hänvisning till vad socialutskottet yttrat och utskottets ställningstagande ovan tar utskottet inte heller något initiativ med anledning av motionsyrkanden som berör insatser som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade samt rätten till statligt tandvårdsstöd.

I några motionsyrkanden lyfts även frågan om compensation till kommuner och regioner. Utskottet konstaterar att regeringens förslag innebär att kommuner och regioner inte längre ersätts för kostnader för asylsökande men i stället får ersättningar som avser nyanlända. I propositionens konsekvensanalys bedöms förslagen inte innebära nya åtaganden för kommuner och regioner som innebär att den kommunala finansieringsprincipen ska tillämpas. Utskottet gör ingen annan bedömning och utgår från att regeringen kommer att följa frågan.

Som framgått lämnas i den aktuella propositionen förslag för att förbättra levnadsvillkoren för utlänningar med tillfälligt skydd. Genom förslagen kommer dessa att kunna folkbokföras tidigare och därmed få rätt till bl.a.

hälso- och sjukvård och vissa förmåner samt möjlighet att delta i arbetsmarknadspolitiska program. Utskottet är inte berett att inom ramen för detta betänkande gå vidare med förslag om att höja dagersättningen enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Detsamma gäller motionsyrkandena om studiestöd och om åtgärder som förbättrar levnadsstandarden för utlänningar med tillfälligt skydd som är under 20 år och över 66 år.

När det gäller den berörda gruppens försäkringsskydd vid deltagande i arbetsmarknadspolitiska program saknar utskottet skäl att ifrågasätta regeringens bedömning att målgruppen för etableringsprogrammet omfattas av förordningen (1998:1785) om ersättning vid skada till deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska program m.m.

Det aktuella förslaget innebär att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd inte ska folkbokföras under de första tolv månaderna av uppehållstillståndens sammanlagda giltighetstid, främst eftersom utgångspunkten är att skyddet enligt massflyktsdirektivet ska vara av tillfällig natur. Med hänsyn till att det även finns möjligheter för utlänningar som omfattas av massflyktsdirektivets och rådets genomförandebeslut att söka skydd i andra medlemsstater anser utskottet att tolv månadersregeln framstår som rimlig och väl avvägd.

I några motionsyrkanden lyfts frågor om hur ansvarsfördelningen mellan kommuner och myndigheter ska se ut och om hur försörjning, sociala insatser och boende för utlänningar med tillfälligt skydd ska säkerställas och organiseras efter folkbokföringen. Utskottet kan konstatera att propositionen innehåller en redogörelse för Migrationsverkets, kommunernas och Arbetsförmedlingens ansvarsområden utifrån gällande rätt samt en analys av förslagets konsekvenser. Av propositionen framgår även hur frågor som gäller försörjning m.m. påverkas av att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd folkbokförs. Utskottet finner i dagsläget inte skäl att ta några initiativ i frågorna.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2023/24:2917 (V) yrkandena 1–6, 2023/24:2918 (S) yrkandena 1–3, 2023/24:2920 (MP) yrkandena 5–12 och 2023/24:2922 (C).

Reservationer

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (MP)

av Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,

2. lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,

3. lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd,

4. lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

b) antar regeringens förslag till

1. lag om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall,

2. lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481),

3. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:151 punkterna 1–3 och motion

2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1–4 och avslår proposition 2023/24:151 punkterna 4–7.

Ställningstagande

Det är positivt att regeringen nu har tagit initiativ till att ge ukrainare med tillfälligt skydd rätt att folkbokföra sig. Genom att undanta ukrainare med tillfälligt skydd från bosättningsbaserade rättigheter gör regeringen dock skillnad mellan människors tillgång till välfärd och möjligheter till integration. Det behövs en aktiv politik som stärker – inte försvagar – välfärden i samhället och levnadsvillkoren för ukrainska flyktingar.

2. Bosättningsbaserade förmåner samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning, punkt 2 (V, MP)

av Tony Haddou (V) och Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkandena 4 och 5 samt
bifaller delvis motion
2023/24:2922 av Jonny Cato m.fl. (C).

Ställningstagande

Regeringens ambition att förbättra levnadsvillkoren för personer som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd är välkommen. Regeringens förslag förbättrar dock inte levnadsvillkoren för de ukrainska flyktingarna på det sätt som hade varit önskvärt.

De bosättningsbaserade förmånerna är ett viktigt och grundläggande skyddsnet i vårt välfärdssamhälle. Att undantas från dessa förmåner kommer att få svåra konsekvenser, framför allt för personer som inte har möjlighet att arbeta eller försörja sig på annat sätt och som kommer att vara hänvisade till att söka ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen.

Att gruppen i fråga inte ska ha rätt till insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) riskerar att leda till svårigheter att delta i samhället på lika villkor och strida mot principen om icke-diskriminering och rätten till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället enligt barnkonventionen. Vidare innebär regeringens förslag att en person som tillhör gruppen kommer att bli hänvisad till att ansöka om stöd enligt socialtjänstlagen. Detta innebär i sin tur att insatserna kommer att ges på en mycket lägre nivå än insatser som ges enligt LSS, eftersom socialnämnden endast är skyldig att bistå med insatser för att uppnå en skälig levnadsnivå enligt socialtjänstlagen, medan insatser enligt LSS ska tillförsäkra personen goda levnadsvillkor.

Regeringen bör återkomma med förslag som innebär att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska anses bosatt i Sverige enligt socialförsäkringsbalken och därmed ges rätt till bosättningsbaserade förmåner. Regeringen bör även återkomma med förslag som innebär att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska ha rätt till insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

3. Bosättningsbaserade förmåner samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning, punkt 2 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2922 av Jonny Cato m.fl. (C) och
bifaller delvis motion
2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Det är bra att det har tillsatts en utredning av frågan om att vissa förmåner som i dag är bosättningsbaserade i stället ska bygga på att man arbetat en viss tid i Sverige. När en sådan ordning väl införs måste det emellertid vara tydligt från första dagen vad som krävs av individen. De som kommit från Ukraina har redan varit här i två år med mycket begränsade förutsättningar. Det är inte rimligt att de även under en längre tid framöver ska leva med begränsade rättigheter, utan de bör i stället ges samma rättigheter vid folkbokföring som andra personer som beviljas uppehållstillstånd. En person som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd och som i övrigt uppfyller kraven för folkbokföring ska anses bosatt här enligt socialförsäkringsbalken och ha rätt till bosättningsbaserade förmåner samt insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

4. Kompensation till kommuner och regioner, punkt 3 (S)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Jessica Rodén (S), Åsa Eriksson (S) och Arber Gashi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2918 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3 och
bifaller delvis motionerna
2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 6 och
2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 9.

Ställningstagande

När stöd från de statliga systemen inte kan lämnas är det mycket troligt att det leder till ett ökat behov av ekonomiskt bistånd från kommunerna. Regeringen bör därför se över de ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenserna av lagförslagen för kommuner och regioner.

5. **Kompensation till kommuner och regioner, punkt 3 (V, MP)**

av Tony Haddou (V) och Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 6 och

2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 9 och

bifaller delvis motion

2023/24:2918 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Förslagen innebär ökade kostnader för kommuner i form av ökade utgifter för ekonomiskt bistånd. Regeringen bör skyndsamt återkomma med förslag för att kompensera kommuner för ökade kostnader till följd av regeringens lagförslag.

6. **Dagersättning, punkt 4 (V, MP)**

av Tony Haddou (V) och Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 1 och

2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

Regeringen bör skyndsamt återkomma med förslag om att höja dagersättningen enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. till nivån på riksnormen i försörjningsstödet. För en familj med två vuxna och två barn innebar Vänsterpartiets förslag i budgetmotionen för 2024 att dagersättningen höjs från 6 540 kronor per månad till 14 970 kronor per månad, räknat i 2023 års nivåer. Dagersättningen bör för kommande år följa riksnormens utveckling.

7. Tandvårdsstödet, punkt 5 (S, V, MP)

av Tony Haddou (V), Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Jessica Rodén (S), Åsa Eriksson (S), Arber Gashi (S) och Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2918 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Det är rimligt att det statliga tandvårdsstödet omfattar utlänningar som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd. Vi ifrågasätter dock att rätten ska vara tidsbegränsad och upphöra vid utgången av 2026 på de skäl som regeringen anför. Regeringen hänvisar till att en ny reform på tandvårdsområdet är att vänta. Eftersom reformen nu utreds är det lämpligare att sluttiden för nuvarande regelverk i stället bestäms i samband med att en proposition om en ny tandvårdsreform lämnas till riksdagen.

8. Levnadsvillkoren för yngre och äldre, punkt 6 (V, MP)

av Tony Haddou (V) och Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som förbättrar levnadsstandarden för utlänningar med tillfälligt skydd som är under 20 år och över 66 år. Etableringsprogrammet, vars insatser regeringen föreslår att den berörda gruppen ska kunna få del av, omfattar endast personer mellan 20 och 66 år som står till arbetsmarknadens förfogande. Regeringen presenterar inga förslag för personer som är under 20 år och studerar på gymnasiet. Denna grupp beviljas i dag inte studiestöd av CSN och har inte heller rätt till ekonomiskt

bistånd enligt socialtjänstlagen. Regeringen presenterar inte heller några förslag för personer som är över 66 år, t.ex. när det gäller äldreförsörjningsstöd eller annan ersättning.

9. Krav för folkbokföring, punkt 7 (MP)

av Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Möjligheten att folkbokföra sig är en nyckelfråga när det gäller villkor för utbildning, försörjning och stöd att komma ut i arbete. Det är därför välkommet att regeringen har tagit initiativ till att ge ukrainska flyktingar rätt att folkbokföra sig. Regeringens förslag är dock långt ifrån tillräckligt.

Regeringens förslag innebär att ukrainska flyktingar först måste bo i Sverige i ett års tid utan likvärdig rätt till sjukvård för vuxna och andra rättigheter som andra flyktingar som får uppehållstillstånd har. Förslaget innebär även att ukrainska flyktingar ges olika förmåner och rättigheter beroende på om de bott i Sverige i minst två år eller inte när den nya regleringen träder i kraft.

Regeringen bör skyndsamt omarbета sitt förslag så att alla ukrainska flyktingar som beviljas uppehållstillstånd på ett år eller längre ska anses bosatta här och därmed få rätt till bosättningsbaserade rättigheter.

10. Levnadsvillkoren för utlänningar med tillfälligt skydd i övrigt, punkt 8 (S)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Jessica Rodén (S), Åsa Eriksson (S) och Arber Gashi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2918 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1 och

avslår motionerna

2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 3 och

2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 6–8, 10 och 12.

Ställningstagande

Regeringen bör se över vilka bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner de utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och som kommer att behöva stanna under en längre tid bör omfattas av. För barnfamiljer som vistas i Sverige under flera år kan det vara rimligt att se över rätten till barnbidrag, förlängt barnbidrag och bostadsbidrag.

11. Levnadsvillkoren för utlänningar med tillfälligt skydd i övrigt, punkt 8 (V)

av Tony Haddou (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 3 och

avslår motionerna

2023/24:2918 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1 och

2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 6–8, 10 och 12.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslag om att utlänningar som har rätt till tillfälligt skydd ska kunna folkbokföras i Sverige så snart uppehållstillståndet har beviljats. Enligt regeringens förslag ska personer som beviljats uppehållstillstånd i Sverige med tillfälligt skydd träffas av en spärrtid om tolv månader innan de kan folkbokföras i Sverige. Någon motsvarande regel förekommer inte för andra grupper.

12. Levnadsvillkoren för utlänningar med tillfälligt skydd i övrigt, punkt 8 (MP)

av Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 6–8, 10 och 12 samt avslår motionerna

2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 3 och

2023/24:2918 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringen bör förtydliga bestämmelserna om arbetsskadeförsäkring i socialförsäkringsbalken så att de täcker in utlänningar med eller efter tillfälligt skydd.

Utlänningar med tillfälligt skydd bör tillförsäkras möjlighet att ansöka om studiestöd. Som propositionen får tolkas kommer så inte att bli fallet med regeringens förslag.

Regeringen bör skyndsamt ge besked om hur försörjning, sociala insatser och boende för utlänningar med tillfälligt skydd ska säkerställas och organiseras efter folkbokföringen. Regeringen bör även skyndsamt klargöra vad man vill se för socialförsäkringsrättsligt skydd för utlänningar med tillfälligt skydd efter att massflyktsdirektivet löper ut.

Regeringen bör också skyndsamt återkomma med förslag på hur ansvaret mellan Migrationsverket, kommunerna och Arbetsförmedlingen ska organiseras efter folkbokföringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2023/24:151 Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

Följdmotionerna

2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag om att höja dagersättningen till nivån på riksnormen i försörjningsstödet i enlighet med Vänsterpartiets förslag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som förbättrar levnadsstandarden för utlänningar med tillfälligt skydd som är under 20 år och över 66 år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att utlänningar med tillfälligt skydd ska kunna folkbokföras i Sverige så snart ett uppehållstillstånd har beviljats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska anses

bosatt i Sverige enligt socialförsäkringsbalken och därmed ges rätt till bosättningsbaserade förmåner och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska ha rätt till insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag för att kompensera kommunerna för ökade kostnader till följd av proposition 2023/24:151 och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2918 av Anders Ygeman m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över vilka bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner de utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och som kommer att behöva stanna under en längre tid bör omfattas av och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten till statligt tandvårdsstöd för de utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska gälla även efter utgången av 2026 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenserna av denna lagstiftning för kommuner och regioner och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd (lagförslag 2.6).
4. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd (lagförslag 2.7).
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personer som beviljas uppehållstillstånd på ett år eller längre ska folkbokföras i Sverige och tillförsäkras bosättningsbaserade rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska förtydliga bestämmelserna om arbetsskadeförsäkring i

- socialförsäkringsbalken så att de täcker in utlänningar med eller efter tillfälligt skydd och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utlänningar med tillfälligt skydd ska tillförsäkras möjlighet att ansöka om studiestöd och tillkännager detta för regeringen.
  8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska ge besked om hur försörjning, sociala insatser och boende för utlänningar med tillfälligt skydd ska säkerställas och organiseras efter folkbokföringen och tillkännager detta för regeringen.
  9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med förslag på hur de ökade kostnaderna för kommunerna ska kompenseras och tillkännager detta för regeringen.
  10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med förslag på hur ansvaret mellan Migrationsverket, kommunerna och Arbetsförmedlingen ska organiseras efter folkbokföringen och tillkännager detta för regeringen.
  11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja dagersättningen och tillkännager detta för regeringen.
  12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska klargöra vad man vill se för socialförsäkringsrättsligt skydd för utlänningar med tillfälligt skydd efter att massflyktsdirektivet löper ut och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2922 av Jonny Cato m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en person som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd och i övrigt uppfyller kraven för folkbokföring ska anses bosatt här enligt socialförsäkringsbalken och ha rätt till bosättningsbaserade förmåner samt insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Regeringens lagförslag****1 Förslag till lag om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall**

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om krav för folkbokföring av en utlänning som omfattas av rådets genomförandebeslut (EU) 2022/382 av den 4 mars 2022 om fastställande av att det föreligger massiv tillströmning av fördrivna personer från Ukraina i den mening som avses i artikel 5 i direktiv 2001/55/EG, med följden att tillfälligt skydd införs, och som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716).

2 § Denna lag ska tillämpas i stället för 4 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481). I övrigt tillämpas folkbokföringslagens bestämmelser för en person som omfattas av denna lag.

3 § Lagen gäller inte för en utlänning som har beviljats en flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen (2005:716) eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt finns sådana synnerliga skäl för folkbokföring som avses i 4 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481).

4 § De uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i folkbokföringslagen (1991:481).

När folkbokföring ska ske

5 § En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) får inte folkbokföras under de första tolv månaderna av uppehållstillståndens sammanlagda giltighetstid. Därefter ska utlänningen folkbokföras om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under ytterligare minst sex månader.

6 § För ett barn som föds levande här i landet och beviljas uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) gäller följande. Om barnet inte har folkbokförts vid födseln enligt 2 § folkbokföringslagen (1991:481) får barnet, trots det som anges i 5 §, folkbokföras om modern folkbokförs. Det som sägs om modern gäller

även fadern eller barnets förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken om han eller hon är vårdnadshavare.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 november 2024.

2. En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt 21 kap. 2, 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716) före den 1 november 2023 ska folkbokföras om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet åtminstone till och med den 4 mars 2025. En anmälan om inflyttning enligt 26 § folkbokföringslagen (1991:481) ska lämnas till Skatteverket inom fyra veckor från ikraftträdandet.

2 Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

Härigenom föreskrivs att 4 och 26 §§ folkbokföringslagen (1991:481) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

En utlänning som måste ha uppehållsrätt eller uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige, får folkbokföras endast om detta villkor är uppfyllt eller om det finns synnerliga skäl för att han eller hon ändå ska folkbokföras.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen har beviljats en flyktingsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller en motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.

Av 2 § lagen (2024:000) om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall framgår att andra stycket inte gäller för den som omfattas av den lagen.

26 §²

Den som har flyttat in från utlandet och ska folkbokföras ska anmäla inflyttningen till Skatteverket. En sådan anmälan ska göras inom en vecka efter det att han eller hon har vistats i landet i tre månader.

Den som har flyttat in från utlandet och ska folkbokföras ska anmäla inflyttningen till Skatteverket. En sådan anmälan ska göras inom en vecka efter det att han eller hon har vistats i landet i tre månader. *Om den som måste ha uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige har vistats i landet i mer än tre månader utan att uppfylla villkoren i 4 §, ska dock anmälan göras inom fyra veckor efter den dag förutsättningarna för folkbokföring har uppfyllts.*

En anmälan ska även göras när den som är avregistrerad som försvunnen ska folkbokföras och när ett barn ska folkbokföras här i landet enligt 2 a § eller 3 § tredje stycket.

Anmälningsskyldigheten enligt första stycket gäller inte en utländsk medborgare som omfattas av 4 § lagen (1976:661) om immunitet och

¹ Senaste lydelse 2013:380.

² Senaste lydelse 2013:380.

privilegier i vissa fall och som inte har rätt till motsvarande immunitet och privilegier som en diplomatisk företrädare vid en främmande makts beskickning.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2024.

3 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 18 § och 21 kap. 7 § utlänningslagen (2005:716) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

18 §¹

En utlänningsansökan om uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningsansökan har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

1. utlänningsansökan har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 §,

2. utlänningsansökan med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänningsansökan med stöd av 3 eller 3 a §,

4. utlänningsansökan kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningsansökan enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningsansökan reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningsansökan har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. utlänningsansökan kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

8. följande villkor är uppfyllda:

a) utlänningsansökan ansöker om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket eller enligt 15 a §, eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a §,

b) utlänningsansökan har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket och ansöker om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § eller tvärtom inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet och förutsättningarna för det tillståndet varit uppfyllda, eller

c) en ansökan avser ett uppehållstillstånd som familjemedlem till en utlänningsansökan som avses i a eller b, om ansökan ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet som familjemedlem och utlänningsansökan beviljas uppehållstillstånd enligt de bestämmelser som anges där,

¹ Senaste lydelse 2022:303.

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 § och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §,

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller 11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Första stycket gäller inte heller en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 9 §, om ansökan avser ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § och ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 7 § lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2021–19 januari 2025.

21 kap.

7 §

En utlänning som beviljas uppehållstillstånd med tillfälligt skydd *skall* också ges arbetstillstånd för den tid som uppehållstillståndet gäller.

En utlänning som beviljas uppehållstillstånd med tillfälligt skydd *eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd ska* också ges arbetstillstånd för den tid som uppehållstillståndet gäller.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2024.

4 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 3 § och 11 kap. 8 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

3 §

Den som kommer till Sverige och kan antas komma att vistas här under längre tid än ett år ska anses vara bosatt här i landet. Detta gäller dock inte om synnerliga skäl talar mot det. *En utlänning som enligt 4 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481) inte ska folkbokföras ska inte heller anses vara bosatt här.*

Den som kommer till Sverige och kan antas komma att vistas här under längre tid än ett år ska anses vara bosatt här i landet. Detta gäller dock inte om synnerliga skäl talar mot det.

En utlänning som har ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte anses vara bosatt här. Detta gäller dock inte, om utlänningen har beviljats en flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen.

En i Sverige bosatt person som lämnar landet ska fortfarande anses vara bosatt här i landet om utlandsvistelsen kan antas vara längst ett år.

11 kap.

8 §

En förälder har rätt till föräldrapenningsförmåner endast för vård av barn som är bosatt i Sverige. Vid adoption ska barnet anses bosatt i Sverige om den blivande föräldern är bosatt här.

Trots det som anges i första stycket har en förälder rätt till föräldrapenningsförmåner för vård av barn som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716).

1. Denna lag träder i kraft den 1 november 2024.
2. För den som var folkbokförd i Sverige den 31 oktober 2024 gäller 5 kap. 3 § i den äldre lydelsen.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade ska införas en ny paragraf, 7 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 a §

En utlänning som har ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) har inte rätt till insatser enligt denna lag.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 november 2024.
  2. Lagen tillämpas inte för den som har beviljats en insats före ikraftträdandet.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 5 § och 2 kap. 1 och 1 a §§ lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §¹

Statligt tandvårdsstöd får lämnas om patienten, när tandvårdsåtgärden påbörjas,

1. är försäkrad för bosättningsbaserade förmåner enligt 4 och 5 kap. socialförsäkringsbalken, *eller*

2. utan att vara bosatt här har rätt till förmåner som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

1. är försäkrad för bosättningsbaserade förmåner enligt 4 och 5 kap. socialförsäkringsbalken,

2. utan att vara bosatt här har rätt till förmåner som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, *eller*

3. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, *eller* uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) och omfattas av en regions ansvar enligt 5 § tandvårdslagen (1985:125).

2 kap.

1 §²

Allmänt tandvårdsbidrag får användas för betalning av ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder under en period av högst två år räknat från och med den 1 juli varje år, om patienten detta datum uppfyller kraven i 1 kap. 5 § 1 *eller* 2.

Varje bidrag får användas för betalning vid endast ett tillfälle.

Allmänt tandvårdsbidrag får användas för betalning av ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder under en period av högst två år räknat från och med den 1 juli varje år, om patienten detta datum uppfyller kraven i 1 kap. 5 § 1, 2 *eller* 3.

¹ Senaste lydelse 2010:1322.

² Senaste lydelse 2011:1189.

1 a §³

Särskilt tandvårdsbidrag får användas för betalning av ersättningsberättigande förebyggande tandvårdsåtgärder under två perioder om vardera högst sex månader varje år, räknat från och med den 1 januari respektive den 1 juli, om patienten

1. detta datum uppfyller kraven i 1 kap. 5 § 1 *eller* 2, och 1. detta datum uppfyller kraven i 1 kap. 5 § 1, 2 *eller* 3, och

2. när tandvårdsåtgärden påbörjas har en sjukdom eller funktionsnedsättning som medför risk för försämrad tandhälsa.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om de sjukdomar och funktionsnedsättningar som avses i första stycket 2.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2024.

³ Senaste lydelse 2011:1189.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 5 § och 2 kap. 1 och 1 a §§ lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt förslaget i 2.6

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §

Statligt tandvårdsstöd får lämnas om patienten, när tandvårdsåtgärden påbörjas,

1. är försäkrad för bosättningsbaserade förmåner enligt 4 och 5 kap. socialförsäkringsbalken,

2. utan att vara bosatt här har rätt till förmåner som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, eller

3. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) och omfattas av en regions ansvar enligt 5 § tandvårdslagen (1985:125).

1. är försäkrad för bosättningsbaserade förmåner enligt 4 och 5 kap. socialförsäkringsbalken, eller

2. utan att vara bosatt här har rätt till förmåner som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

2 kap.

1 §

Allmänt tandvårdsbidrag får användas för betalning av ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder under en period av högst två år räknat från och med den 1 juli varje år, om patienten detta datum uppfyller kraven i 1 kap. 5 § 1, 2 eller 3.

Varje bidrag får användas för betalning vid endast ett tillfälle.

Allmänt tandvårdsbidrag får användas för betalning av ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder under en period av högst två år räknat från och med den 1 juli varje år, om patienten detta datum uppfyller kraven i 1 kap. 5 § 1 eller 2.

1 a §

Särskilt tandvårdsbidrag får användas för betalning av ersättningsberättigande förebyggande tandvårdsåtgärder under två perioder om vardera högst sex månader varje år, räknat från och med den 1 januari respektive den 1 juli, om patienten

1. detta datum uppfyller kraven i 1 kap. 5 § 1, 2 *eller* 3, och 1. detta datum uppfyller kraven i 1 kap. 5 § 1 *eller* 2, och

2. när tandvårdsåtgärden påbörjas har en sjukdom eller funktionsnedsättning som medför risk för försämrad tandhälsa.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om de sjukdomar och funktionsnedsättningar som avses i första stycket 2.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för tandvårdsåtgärder som har påbörjats före ikraftträdandet.

BILAGA 3

Skatteutskottets yttrande 2024/25:SkU3y

Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd

---

Till socialförsäkringsutskottet

Socialförsäkringsutskottet beslutade den 12 september 2024 att ge skatteutskottet tillfälle att senast den 24 september 2024 yttra sig över regeringens proposition 2023/24:151 Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd och de följdmotioner som har väckts med anledning av propositionen i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Skatteutskottet har beslutat att yttra sig över propositionen i de delar som berör utskottets beredningsområde, dvs. propositionens förslagspunkter 1 och 2 (avsnitt 5 Folkbokföring), samt över kommittémotionerna 2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 3 och 2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 5.

Skatteutskottet föreslår att socialförsäkringsutskottet tillstyrker regeringens lagförslag i berörda delar. Utskottet anser därmed att socialförsäkringsutskottet bör avstyrka motionsyrkandena.

I yttrandet finns två avvikande meningar (V, MP).

Utskottets överväganden

Propositionen

Bakgrund

Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (i fortsättningen massflyktsdirektivet) trädde i kraft 2001.

Massflyktsdirektivet syftar till att personer från ett tredjeland ska få ett omedelbart skydd i en massflyktssituation och tillgång till vissa sociala rättigheter samt till att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser. Direktivet är ett minimidirektiv (artikel 1). Det är Europeiska unionens råd (i fortsättningen rådet) som beslutar om det är fråga om en massflyktssituation och vilka grupper av personer som ska omfattas av det tillfälliga skyddet (artikel 5). Det tillfälliga skyddet ska enligt direktivet inledningsvis gälla i ett år men kan förlängas automatiskt med sex månader i taget i högst ett år. Därefter kan rådet fatta beslut om att det tillfälliga skyddet ska gälla i ytterligare ett år.

Medlemsstaternas skyldigheter gentemot personer som åtnjuter tillfälligt skydd framgår av artiklarna 8–16.

Massflyktsdirektivet aktiverades för första gången genom rådets genomförandebeslut (EU) 2022/382 av den 4 mars 2022 om fastställande av att det föreligger massiv tillströmning av fördrivna personer från Ukraina i den mening som avses i artikel 5 i direktiv 2001/55/EG, med följden att tillfälligt skydd införs (i fortsättningen rådets genomförandebeslut). Beslutet fattades med anledning av Rysslands militära invasion av Ukraina den 24 februari 2022.

Massflyktsdirektivet i svensk rätt

Massflyktsdirektivet genomfördes i svensk rätt 2003 (prop. 2001/02:185 Uppehållstillstånd med tillfälligt skydd vid massflykt). Bestämmelserna som genomförde massflyktsdirektivet fördes senare över i huvudsak oförändrade till 21 kap. utlänningslagen (2005:716), förkortad UtL. Kapitlet innehåller de särskilda bestämmelser som behövs för att genomföra direktivet. Därutöver gäller utlänningslagens övriga regler i tillämpliga delar även vid tillfälligt skydd (jfr 21 kap. 1 §, prop. 2001/02:185 s. 117 och prop. 2004/05:170 s. 316).

En utlänningsbeslut som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd och som överförs till Sverige eller som tas emot här ska få ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, uppehållstillstånd med tillfälligt skydd (21 kap. 2 § första stycket UtL).

Folkbokföring - gällande rätt

Folkbokföring innebär fastställande av en persons bosättning och registrering av de uppgifter om personen som får förekomma i folkbokföringsdatabasen (1 § folkbokföringslagen [1991:481], förkortad FOL). Folkbokföringen är den grundläggande registreringen av befolkningen i Sverige. Uppgifterna i folkbokföringen ska spegla befolkningens bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får ett korrekt underlag för beslut och åtgärder (2 § andra stycket förordningen [2017:154] med instruktion för Skatteverket). Den som efter inflyttning anses vara bosatt i Sverige ska folkbokföras. En person anses bosatt här i landet om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvila) i landet under minst ett år. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet ska folkbokföras om han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist här (3 § första stycket FOL). Undantag från folkbokföring finns i vissa fall, vilket regleras i 4 och 5 §§ FOL.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § UtL ska inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen har beviljats en flyktstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § UtL eller en motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § UtL eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring (4 § andra stycket FOL). Bestämmelsen är ett undantag från huvudregeln i 3 § FOL att den som efter inflyttning kan antas komma att vistas i landet under minst ett år i princip ska folkbokföras. Massflyktsdirektivet i svensk rätt innebär således att en person som omfattas av skydd enligt direktivet inte ska folkbokföras.

Regeringens förslag till förändringar i fråga om folkbokföring

I propositionen lämnar regeringen förslag på vissa lagändringar i gällande folkbokföringslagstiftning och förslag om att införa en ny lag, lag om folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall, för att förbättra och tydliggöra när och hur en person som omfattas av massflyktsdirektivet ska folkbokföras.

Massflyktsdirektivet kan komma att aktiveras under väsentligt skiftande förhållanden. Att hitta en generell tillämplig ordning utifrån de vitt skilda förutsättningar under vilka ett massflyktsscenario kan uppstå skulle därför kräva ett omfattande analysarbete. Krav som bör ställas för folkbokföring av en person som omfattas av rådets genomförandebeslut bör därför regleras i en särskild lag som gäller i stället för nuvarande 4 § andra stycket FOL.

Skyddet enligt massflyktsdirektivet ska vara av tillfällig natur. Regeringen bedömer därför att det är lämpligt att rättigheterna inledningsvis begränsas för en utlänning som beviljas uppehållstillstånd med tillfälligt skydd. En utlänning

som har beviljats ett sådant uppehållstillstånd bör alltså inte komma i fråga för folkbokföring direkt vid inflyttningen till Sverige.

Enligt förslaget ska en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd inte folkbokföras under de första tolv månaderna av uppehållstillståndets sammanlagda giltighetstid. Därefter ska utlänningen folkbokföras om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvila) i landet under ytterligare minst sex månader. Ett barn som föds levande här i landet och beviljas uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd och som inte har folkbokförts vid födseln får folkbokföras om modern folkbokförs. Detsamma gäller om fadern eller barnets förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken folkbokförs och är vårdnadshavare.

Lagen ska inte gälla för en utlänning som har beviljats en flyktingstatusförklaring eller ett resedokument eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.

De föreslagna bestämmelserna innebär i praktiken ett striktare krav i förhållande till bosättningskravet i 3 § FOL. Det beror på att det först krävs minst 12 månaders vistelse i Sverige innan personen får folkbokföras, förutsatt att han eller hon kan antas vistas i landet i ytterligare 6 månader, dvs. totalt 18 månader. Genom det kravet säkerställs dels att personens vistelse i landet uppgår till viss varaktighet, dels att folkbokföring inte kommer i fråga för en person som kan antas lämna landet inom en snar framtid.

Anmälan om inflyttning

När anmälan om inflyttning ska göras regleras i 26 § FOL. Där anges att den som har flyttat in från utlandet och ska folkbokföras ska anmäla inflyttningen till Skatteverket. En sådan anmälan ska göras inom en vecka efter det att han eller hon har vistats i landet i tre månader. Bestämmelsens nuvarande lydelse trädde i kraft den 1 juli 2013 och ändrades för att tillgodose rörlighetsdirektivets krav på en period om tre månader under vilken det inte får ställas krav på en person med uppehållsrätt att registrera sig (jfr prop. 2012/13:120 Folkbokföringen i framtiden, s. 109–111).

En person kan med det nu aktuella förslaget inte folkbokföras förrän tolv månader har gått sedan uppehållstillstånd beviljades. Det finns därför ett behov av kompletterande förslag om när en anmälan om inflyttning senast ska göras.

Enligt regeringens förslag ska den som har flyttat in från utlandet och ska folkbokföras anmäla inflyttning till Skatteverket inom fyra veckor efter den dag då förutsättningarna för folkbokföring är uppfyllda, om den inflyttade måste ha uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige och har vistats i landet i mer än tre månader utan att uppfylla dessa villkor.

Förslaget bör emellertid inte begränsas till den som beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd. Förslaget bör gälla alla utlänningar som måste ha uppehållstillstånd för att få vistas i landet. En person som söker

asyl i Sverige kan ha vistats här i mer än tre månader innan han eller hon beviljas uppehållstillstånd. För denna personkrets saknas det i dagsläget en tydlig reglering av vid vilken tidpunkt man senast ska anmäla inflyttning. Med förslaget tydliggörs att en utlänning som måste ha uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige och som har vistats i landet i mer än tre månader utan att kunna folkbokföras med hänsyn till villkoret i 4 § FOL ska anmäla inflyttning inom fyra veckor efter den dag då förutsättningarna för folkbokföring är uppfyllda. För en utlänning som beviljas uppehållstillstånd efter inresan och på annan grund än tillfälligt skydd inträder den tidpunkten när han eller hon beviljats uppehållstillstånd och i övrigt kan anses vara bosatt i landet enligt folkbokföringslagens mening.

Upphållstillståndets betydelse

I fråga om uppehållstillståndets betydelse vid bedömning av om utlänningen kan antas komma att tillbringa sin dygnsvila i landet kan följande förtydligas. En utlänning som måste ha uppehållsrätt eller uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige får endast folkbokföras om detta villkor är uppfyllt, om det inte finns synnerliga skäl (4 § första stycket FOL). Kravet att ha uppehållstillstånd gäller vid tidpunkten för folkbokföring och uppehållstillståndet behöver inte ha en giltighetstid som sträcker sig under hela den framåtsyftande bedömningen (jfr Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2017 ref. 32).

Bosättningskravet

Bedömningen av om bosättningskravet är uppfyllt ska göras utifrån samtliga omständigheter i det enskilda fallet. När det gäller vissa typer av uppehållstillstånd måste det emellertid beaktas att uppehållstillståndet inte kan förnyas efter att det har löpt ut. I sådana fall får uppehållstillståndets giltighetstid en större betydelse vid bedömningen än vad som gäller i andra fall där uppehållstillståndet kan förnyas om förutsättningarna för tillståndet inte har förändrats. Ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd är tidsbegränsat och får inte gälla under längre tid än den tid som anges i rådets beslut. För en person vars uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har en giltighetstid som varar kortare tid än sex månader vid anmälan om inflyttning kan således uppehållstillståndets giltighetstid tillmätas betydelse vid bedömningen. Genom det kravet säkerställs dels att personens vistelse i landet uppgår till viss varaktighet, dels att folkbokföring inte kommer i fråga för en person som kan antas lämna landet inom en snar framtid. Om förutsättningarna inte är uppfyllda ska personen inte folkbokföras.

Vissa övriga frågor

I fråga om rätt folkbokföringsort framgår det av 6 § FOL att en person ska folkbokföras på den fastighet och i den kommun där han eller hon enligt 7-13 §§ är att anse som bosatt. Den kommun där en person är folkbokförd är

hans eller hennes folkbokföringsort. Den som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och ska folkbokföras ska således folkbokföras på den fastighet och i den kommun där han eller hon är att anse som bosatt. Om en persons bosättning kan hänföras till en kommun men inte till en viss fastighet inom denna, ska han eller hon anses bosatt i kommunen (13 § FOL). Befintliga bestämmelser är tillämpliga när det gäller inflyttade personer med uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd och det saknas behov av kompletterande bestämmelser i denna del.

Vid flyttning gäller den nya folkbokföringen fr.o.m. flyttningdagen om den som flyttat gör en sådan anmälan som avses i 25 eller 26 § inom en vecka från flyttningen. Om anmälan kommer in senare gäller folkbokföringen fr.o.m. den dag då anmälan kom in (35 § FOL). Med hänsyn till att en person med uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd har varit här under längre tid än en vecka vid anmälan om inflyttning, gäller folkbokföringen fr.o.m. den dag då anmälan kommer in. Befintliga bestämmelser är tillämpliga när det gäller inflyttade personer med uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd och det saknas behov av kompletterande bestämmelser i denna del.

I fråga om möjlighet att överklaga Skatteverkets beslut är de befintliga bestämmelserna tillämpliga och bedöms tillräckliga, se 38–41 §§ FOL.

Ikraftträdande

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 november 2024. En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd före den 1 november 2023 ska folkbokföras om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila här i landet åtminstone t.o.m. den 4 mars 2025. En anmälan om inflyttning ska lämnas till Skatteverket inom fyra veckor från den dag då lagen har trätt i kraft.

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 3 föreslås att regeringen återkommer med förslag om att utlänningar med tillfälligt skydd i likhet med andra grupper ska kunna folkbokföras i Sverige så snart ett uppehållstillstånd har beviljats.

I kommittémotion 2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 5 föreslås att personer som beviljas uppehållstillstånd på ett år eller längre ska folkbokföras i Sverige och tillförsäkras bosättningsbaserade rättigheter. Regeringen bör skyndsamt omarbete sitt förslag så att alla ukrainska flyktingar som beviljas uppehållstillstånd på ett år eller längre ska anses bosatta här och därmed få rätt till bosättningsbaserade rättigheter.

Utskottets ställningstagande

I propositionen föreslår regeringen bl.a. förändringar i den nuvarande folkbokföringslagstiftningen och införandet av en ny lag, lag om

folkbokföring av utlänningar med tillfälligt skydd i vissa fall. Förslagen innebär att utlänningar med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet ska kunna folkbokföras tidigare än i dag.

Utskottet har inga invändningar mot förslagen i de delar som ingår i utskottets beredningsområde och delar regeringens bedömning av behovet av att tidigarelägga möjligheten till folkbokföring för de personer som omfattas av massflyktsdirektivet.

Utskottet anser därmed att socialförsäkringsutskottet bör tillstyrka regeringens lagförslag i berörda delar och avstyrka motionsyrkandena.

Stockholm den 24 september 2024

På skatteutskottets vägnar

Niklas Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Niklas Karlsson (S), Per Söderlund (SD), Hanna Westerén (S), Eric Westroth (SD), Kalle Olsson (S), Fredrik Ahlstedt (M), Ida Ekeröth Clausson (S), Mathias Tegnér (S), Marie Nicholson (M), Ilona Szatmári Waldau (V), Cecilia Engström (KD), Markus Wiechel (SD), Annika Hirvonen (MP), Patrik Karlson (L), Erik Hellsborn (SD), Crister Carlsson (M) och Helena Vilhelmsson (C).

Avvikande meningar

1. Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd (V)

Ilona Szatmári Waldau (V) anför:

Till följd av Rysslands invasion av Ukraina har omkring 8 miljoner människor flytt landet. Av dem har närmare 5 miljoner människor fått tillfälligt uppehållstillstånd enligt EU:s massflyktsdirektiv. Närmare 50 000 personer har beviljats tillfälligt skydd i Sverige. Cirka 40 000 av dem bedöms fortfarande vara kvar i landet. De ukrainska medborgare som har fått skydd i Sverige enligt massflyktsdirektivet får i stort sett samma rättigheter och förutsättningar som asylsökande. Därmed tvingas de att leva på samma låga dag ersättning som asylsökande, de har ingen rätt att läsa sf och de får endast vård som inte kan anstå. Situationen för målgruppen är svår.

Vänsterpartiet har länge drivit på för att förbättra levnadsvillkoren för ukrainska flyktingar med tillfälligt skydd i Sverige enligt massflyktsdirektivet.

Jag välkomnar därför regeringens förslag om att utlänningar med tillfälligt skydd ska kunna folkbokföras tidigare. Det är en central och viktig åtgärd eftersom en person som folkbokförs får ett personnummer som i sin tur möjliggör tillgång till det svenska samhället på ett mer inkluderande sätt.

Jag är dock kritisk till hur förslaget är utformat. Enligt regeringens förslag ska personer som beviljats uppehållstillstånd i Sverige med tillfälligt skydd träffas av en ”spärtrid” om tolv månader innan de kan folkbokföras i Sverige. Någon motsvarande regel förekommer inte för andra grupper. För dessa gäller i stället huvudregeln i 4 § FOL där det föreskrivs att en person ska folkbokföras här så snart ett uppehållstillstånd har beviljats. Av regeringens förslag följer att en person som kommer till Sverige och söker skydd undan kriget i Ukraina och beviljas uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, inte kan folkbokföras under det första året.

Regeringen bör återkomma med förslag om att utlänningar med tillfälligt skydd ska kunna folkbokföras i Sverige så snart ett uppehållstillstånd har beviljats.

Jag anser att socialförsäkringsutskottet bör tillstyrka motion 2023/24:2917 yrkande 3 av Tony Haddou m.fl. (V).

2. Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd (MP)

Annika Hirvonen (MP) anför:

Miljöpartiet har upprepade gånger agerat i riksdagen för att ukrainska flyktingar ska få samma villkor som andra som får uppehållstillstånd i Sverige.

Möjligheten att folkbokföra sig är en nyckelfråga i sammanhanget. Det ger bättre villkor för utbildning, försörjning och stöd att komma ut i arbete. Det är därför välkommet att regeringen äntligen har tagit initiativ till att ge ukrainare rätt att folkbokföra sig. Det kan dock konstateras att regeringens förslag är undermåligt och långt ifrån tillräckligt.

Europeiska unionens råd har nyligen enats om att förlänga massflyktsdirektivet till den 4 mars 2026. Detta är ett mycket efterlängtat besked som innebär att de personer som haft tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet i minst två år nu kan folkbokföra sig och därmed omfattas av socialförsäkringsystemet och få samma rättigheter och skyldigheter som andra folkbokförda. Miljöpartiets uppfattning är att regelverket borde ändras på så vis att samtliga som får uppehållstillstånd på minst ett år borde folkbokföras. Det skulle omfatta samtliga som får uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet.

Regeringens förslag innebär däremot att dessa personer fortsatt först måste bo i Sverige i ett års tid utan likvärdig rätt till sjukvård för vuxna och andra rättigheter som andra flyktingar som får uppehållstillstånd har. Regeringens förslag innebär vidare att ukrainska flyktingar får olika förmåner och rättigheter beroende på om de bott i Sverige i minst två år eller inte. Därmed bör regeringen skyndsamt omarbeta sitt förslag så att alla ukrainska flyktingar som beviljas uppehållstillstånd på ett år eller längre ska anses bosatta här och därmed få rätt till bosättningsbaserade rättigheter.

Jag anser att socialförsäkringsutskottet bör tillstyrka motion 2023/24:2920 yrkande 5 av Annika Hirvonen m.fl. (MP).

BILAGA 4

Socialutskottets yttrande 2024/25:SoU2y

Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd

---

Till socialförsäkringsutskottet

Socialförsäkringsutskottet har beslutat att ge socialutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2023/24:151 Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd och de motioner som väckts med anledning av propositionen i de delar dessa berör socialutskottets beredningsområde.

Socialutskottet begränsar sitt yttrande till de delar av propositionen som berör förslag till ändringar i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och lagen om statligt tandvårdsstöd samt motionerna 2023/24:2917 (V) yrkande 5, 2023/24:2918 (S) yrkande 2, 2023/24:2920 (MP) yrkandena 2–4 samt 2023/24:2922 (C) i den del motionen rör insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Socialutskottet föreslår att socialförsäkringsutskottet tillstyrker regeringens lagförslag i berörda delar och avstyrker motionsförslagen.

I yttrandet finns fyra avvikande meningar (S, V, C, MP).

Utskottets överväganden

Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd

Propositionen

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen bl.a. att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska kunna folkbokföras tidigare än vad nuvarande reglering tillåter. Det lämnas också förslag för att säkerställa att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och som arbetar ska ha rätt till arbetsbaserad föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Förslagen syftar till att förbättra levnadsvillkoren för utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och ge dem större möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden på ett ändamålsenligt och samhällsekonomiskt effektivt sätt. Det föreslås samtidigt vissa ändringar för att förtydliga nuvarande regelverk, bl.a. att en utlänning som har ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, i regel inte ska vara försäkrad för bosättningsbaserade förmåner enligt socialförsäkringsbalken eller ha rätt till insatser med stöd av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortat LSS.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2024.

Insatser för särskilt stöd och särskild service

I propositionen föreslås att en utlänning som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd inte ska ha rätt till insatser enligt LSS.

Regeringen anför att de ändringar i folkbokföringslagen (1991:481) som föreslås i propositionen innebär att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska kunna folkbokföras tidigare än vad nuvarande reglering tillåter. Det anføres också att om en sådan utlänning folkbokförs kommer han eller hon inte längre att omfattas av personkretsen i 1 § första stycket 2 lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. Enligt regeringen innebär detta att en utlänning som är i behov av stöd och insatser, utan hinder av den specialregel som finns i 1 § andra stycket lagen om mottagande av asylsökande m.fl., kommer att kunna ansöka om stöd och insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453), vilket enligt regeringen innebär en möjlighet att uppnå bättre levnadsvillkor. Regeringen anser, vilket bl.a. Myndigheten för delaktighet för fram, att det är av stor vikt att personer med funktionsnedsättning som har särskilda behov får tillgång till det stöd de behöver för att kunna få och upprätthålla en god livskvalitet. Regeringen bedömer dock att eftersom utgångspunkten är att skyddet enligt

massflyktsdirektivet ska vara av tillfällig natur är det tillräckligt att eventuella behov av stöd och insatser för den aktuella gruppen kan ges enligt socialtjänstlagen. Regeringen föreslår därför att en utlänning som har ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd inte ska ha rätt till insatser enligt LSS. Detsamma föreslås gälla för den som har ett uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd. Regeringen bedömer att en sådan ordning är förenlig med såväl massflyktsdirektivet som FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och inte innebär någon större skillnad mot nuvarande reglering av rätten till insatser för den som omfattas av massflyktsdirektivet. Förslaget gör regelverket tydligare för både enskilda och myndigheter, enligt regeringen.

Rätten till bosättningsbaserade förmåner enligt socialförsäkringsbalken och statligt tandvårdsstöd

Regeringen föreslår att statligt tandvårdsstöd ska få lämnas om patienten när tandvårdsåtgärden påbörjas har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd och omfattas av en regions ansvar enligt tandvårdslagen (1985:125). Enligt förslaget ska rätten till statligt tandvårdsstöd vara tidsbegränsad och upphöra att gälla vid utgången av 2026.

Enligt regeringens mening finns det goda skäl till att statligt tandvårdsstöd bör kunna lämnas om patienten när tandvårdsåtgärden påbörjas har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd. För att tandvårdsstöd ska få lämnas bör det dessutom krävas att patienten omfattas av en regions ansvar att erbjuda tandvård enligt 5 § tandvårdslagen, vilket innebär att han eller hon ska vara bosatt i en region. Till skillnad mot förslaget i utkastet till lagrådsremiss föreslås det i propositionen ändringar i detta syfte i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd. Vidare anför att regeringen har tillsatt en utredning som ska lämna förslag på ett förstärkt högkostnadsskydd för tandvård (S 2022:12). För att förbereda för en eventuell reform där äldre som har sämst munhälsa ska prioriteras bedömer regeringen att de föreslagna ändringarna bör vara tidsbegränsade och upphöra att gälla vid utgången av 2026.

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2918 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att rätten till statligt tandvårdsstöd för de utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska gälla även efter utgången av 2026. Motionärerna anför att de delar regeringens bedömning att det är rimligt att det statliga tandvårdsstödet omfattar utlänningar som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd. Däremot ifrågasätter motionärerna att rätten ska vara tidsbegränsad och upphöra vid utgången av 2026 på de skäl som regeringen anför. Motionärerna menar att det är lämpligare att sluttiden för nuvarande regelverk i stället bestäms i samband med att en proposition om en ny tandvårdsreform lämnas till riksdagen.

I kommittémotion 2023/24:2917 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska ha rätt till insatser enligt LSS. I motionen anføres att regeringens förslag om att en sådan person inte ska ha rätt till insatser enligt LSS riskerar att leda till svårigheter för dessa personer att delta i samhället på lika villkor och strida mot principen om icke-diskriminering och rätten till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället enligt barnkonventionen. Vidare anføres att regeringens förslag innebär att en sådan person kommer att bli hänvisad till att ansöka om stöd enligt socialtjänstlagen. Enligt motionärerna innebär detta i sin tur att insatserna kommer att ges på en mycket lägre nivå än insatser som ges enligt LSS eftersom socialnämnden endast är skyldig att bistå med insatser för att uppnå en skälig levnadsnivå enligt socialtjänstlagen, medan insatser enligt LSS ska tillförsäkra personen goda levnadsvillkor.

I kommittémotion 2023/24:2922 av Jonny Cato m.fl. (C) föreslås ett tillkännagivande om att en person som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd och som i övrigt uppfyller kraven för folkbokföring bl.a. ska ha rätt till insatser enligt LSS. I motionen anføres att de ukrainare som vistas i Sverige med eller efter tillfälligt skydd har varit här i två år under mycket begränsade förutsättningar och i ovisshet om vilken möjlighet som kommer att finnas för dem att stanna kvar här i landet. Med hänsyn till detta anser motionärerna att dessa ukrainare bör få samma rättigheter vid folkbokföring som andra personer som beviljas uppehållstillstånd.

I kommittémotion 2023/24:2920 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 2 föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. I yrkande 3 föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen om statligt tandvårdsstöd (lagförslag 2.6). I yrkande 4 föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen om statligt tandvårdsstöd (lagförslag 2.7). Motionärerna anför att de välkomnar regeringens initiativ till att ge ukrainare rätt att folkbokföra sig men anser att regeringens förslag i flera delar inte är tillräckligt. Enligt motionärerna bör ukrainska flyktingar som har skydd genom massflyktsdirektivet få samma sociala förmåner som andra flyktingar som har uppehållstillstånd.

Utskottets ställningstagande

När det inledningsvis gäller rätten till insatser som omfattas av LSS delar utskottet regeringens bedömning att det mot bakgrund av att skyddet enligt massflyktsdirektivet ska vara av tillfällig natur är tillräckligt att stödet och insatserna ges enligt socialtjänstlagen till en utlänning som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd.

När det sedan gäller rätten till statligt tandvårdsstöd menar utskottet, i likhet med regeringen, att det finns goda skäl till att statligt tandvårdsstöd bör kunna

lämnas om patienten när tandvårdsåtgärden påbörjas har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd. Vidare anser utskottet att ändringarna i lagen om statligt tandvårdsstöd bör vara tidsbegränsade på det sätt som regeringen föreslagit i propositionen.

Socialutskottet anser därför att socialförsäkringsutskottet bör tillstyrka regeringens förslag till ändring i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och lagen om statligt tandvårdsstöd samt avstyrka motionerna 2023/24:2917 (V) yrkande 5, 2023/24:2918 (S) yrkande 2, 2023/24:2920 (MP) yrkandena 2–4 och 2023/24:2922 (C) i den del motionen rör insatser enligt LSS.

Stockholm den 24 september 2024

På socialutskottets vägnar

Christian Carlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christian Carlsson (KD), Fredrik Lundh Sammeli (S), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Johan Hultberg (M), Yasmine Bladelius (S), Carita Boulwén (SD), Mikael Dahlgvist (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Anna Vikström (S), Leonid Yurkovskiy (SD), Gustaf Lantz (S), Malin Höglund (M), Karin Rågsjö (V), Christofer Bergenblock (C), Mona Olin (SD), Ulrika Westerlund (MP) och Lina Nordquist (L).

Avvikande meningar

1. Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd (S)

Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S) och Gustaf Lantz (S) anför:

Vi delar regeringens och utskottets bedömningar att det är rimligt att det statliga tandvårdsstödet omfattar utlänningar som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd men ifrågasätter att rätten ska vara tidsbegränsad och upphöra vid utgången av 2026 på de skäl som regeringen anför. Regeringen hänvisar till att en ny reform på tandvårdsområdet är att vänta. Eftersom reformen nu utreds är det enligt vår mening lämpligare att sluttiden för nuvarande regelverk i stället bestäms i samband med att en proposition om en ny tandvårdsreform lämnas till riksdagen.

Enligt vår mening bör socialförsäkringsutskottet därför tillstyrka motion 2023/24:2918 (S) yrkande 2.

2. Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd (V)

Karin Rågsjö (V) anför:

Regeringens ambition att förbättra levnadsvillkoren för personer som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd är välkommen, men jag anser att regeringens förslag inte förbättrar levnadsvillkoren för de ukrainska flyktingarna. Att denna grupp inte ska ha rätt till insatser enligt LSS riskerar enligt min mening att leda till svårigheter för dessa personer att delta i samhället på lika villkor och strida mot principen om icke-diskriminering och rätten till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället enligt barnkonventionen. Vidare innebär regeringens förslag att en person som tillhör gruppen kommer att bli hänvisad till att ansöka om stöd enligt socialtjänstlagen. Jag menar att detta i sin tur innebär att insatserna kommer att ges på en mycket lägre nivå än insatser enligt LSS, eftersom socialnämnden endast är skyldig att bistå med insatser för att uppnå en skäligen levnadsnivå enligt socialtjänstlagen, medan insatser enligt LSS ska tillförsäkra personen goda levnadsvillkor.

Enligt min mening bör socialförsäkringsutskottet därför tillstyrka motion 2023/24:2917 (V) yrkande 5.

3. Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd (C)

Christofer Bergenblock (C) anför:

Jag anser att det är viktigt att de som flytt från Ukraina till Sverige ska få långsiktiga förutsättningar att stanna kvar i landet. Det aktuella förslaget innebär fler rättigheter än i dag men färre rättigheter än för alla andra personer som är bosatta i Sverige. Förslaget utgår också från att massflyktingarna kommer att få ett s.k. uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd som på sikt bygger på ett återvändande till hemlandet. Jag menar att regeringens proposition därför inte innebär en permanent lösning. De ukrainare som vistas i Sverige med eller efter tillfälligt skydd har varit här i två år under mycket begränsade förutsättningar och i ovisshet om vilken möjlighet som kommer att finnas för dem att stanna kvar här i landet. Enligt min mening bör en person som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd och som i övrigt uppfyller kraven för folkbokföring ha rätt till bl.a. insatser enligt LSS.

Enligt min mening bör socialförsäkringsutskottet därför tillstyrka motion 2023/24:2922 (C) i den del som handlar om insatser enligt LSS.

4. Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd (MP)

Ulrika Westerlund (MP) anför:

Jag välkomnar regeringens initiativ till att ge ukrainare rätt att folkbokföra sig men anser att regeringens förslag i flera delar inte är tillräckligt. Ukrainska flyktingar som har skydd genom massflyktsdirektivet bör enligt min mening få samma sociala förmåner som andra flyktingar som har uppehållstillstånd.

Enligt min mening bör socialförsäkringsutskottet därför med bifall till motion 2023/24:2920 (MP) yrkandena 2–4 avstyrka förslagen i propositionen om lag om ändring i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och lagarna om ändring i lagen om statligt tandvårdsstöd.